

مقطع تحصیلی: کاردانی کارشناسی رشته: روابط عمومی. ترم: نیمسال دوم.... سال تحصیلی: ۱۳۹۸ - ۱۳۹۹

نام درس: رسانه شناسی نام و نام خانوادگی مدرس: دکتر هما صدقی جلال

آدرس email مدرس: hshedghijalal@gmail.com :: تلفن همراه مدرس.....:

جزوه درس: رسانه شناسی مربوط به هفته: اول دوم سوم.... جلسه چهارم جلسه پنجم

text: دارد ندارد voice: دارد ندارد power point: دارد ندارد

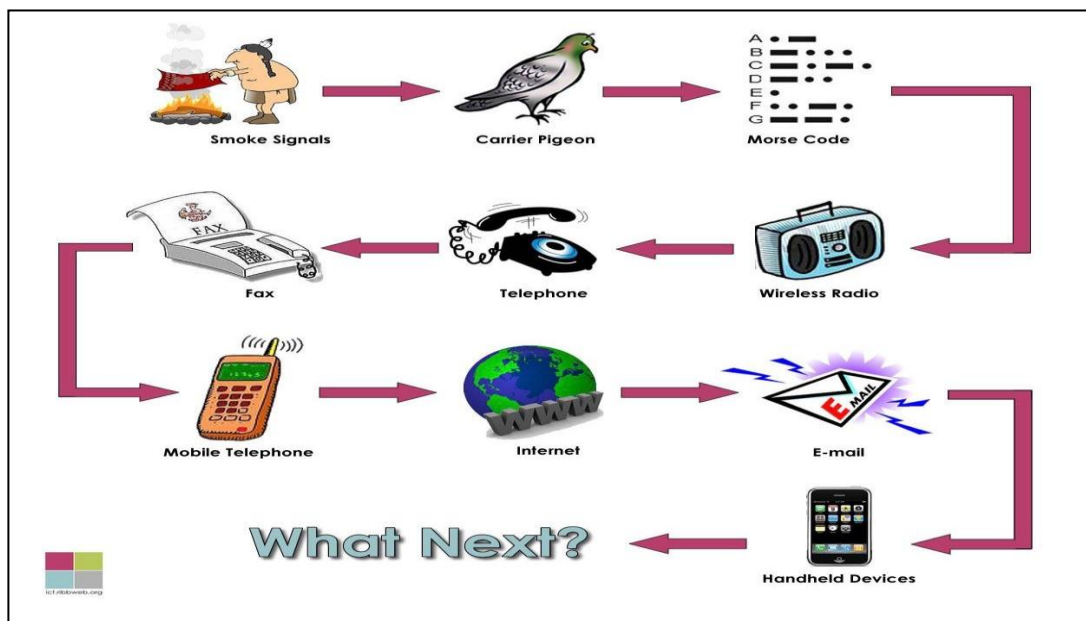
تلفن همراه مدیر گروه: ۰۹۱۲۴۰۵۸۷۲۰

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ ارتباطات از دود تا موبایل هوشمندراه طی شده در یک نگاه:

اشکال رسانه به صورت ابتدایی که به شکل نمادین بود مثل دود و به شکل مدرن که شکل نهادمند هست مثل روزنامه وجود دارد.؟

ارتباط از طریق دود، کبوترهای نامه‌بر، مورس، رادیو، تلفن، فکس، موبایل، اینترنت، ایمیل، موبایل‌های هوشمند و بعد؟

تاریخ تحول ابزارهای ارتباطی

با نگاهی به سیر تکامل بشر در می‌یابیم که همراه با تغییرات و تحولات در ابزارهای ارتباطی، ارتباطات

انسانی هم تحول پیدا کرده است. به طوری که ارتباطات اولیه انسانها به شکل غیر کلامی و اشاره‌ای بوده و رفته

رفته به شکل ارتباطات بیانی یا کلامی تحول پیدا کرده‌اند و از ارتباطات بیانی نیز به شکل نوشتاری، چاپی، ارتباطات راه دور و تلگراف و تلفن رادیو سینما و تلویزیون و ارتباطات نوین به شکل امروزی تحول پیدا کرده و تغییر یافته‌اند.

نکته‌ای که باید به آن توجه شود این است که اصولاً در بررسی هر پدیده و مسئله یا موضوعی برای اینکه بتوان آن پدیده را بهتر فهم و درک کرد، لازم است نگاه تاریخی به آن موضوع شود و این که آن پدیده از ابتدا چگونه شکل گرفته است در طول تاریخ چه تغییراتی داشته است، چه تاثیراتی را به محیط داشته و چه تاثیراتی را از محیط اطرافش گرفته است. تا در نهایت بتوان ارزیابی بهتر و پیش بینی درست‌تری برای روند تغییرات آینده آن پدیده داشته باشیم.

تا پیش از پیدایش الفبا و در فرهنگ شفاهی اولیه افراد دانش خود را به یکدیگر انتقال می دادند ولی در همین فرهنگ ها ابزاری برای ثبت و نگهداری عقاید و افکار در اشکال فیزیکی ماندگار اختراع شد که به این ابزار پیکتوگراف می گویند. در عصر جدید این پیکتوگرافی ها علائمی هستند که ما در خیابان در مترو و غیره مشاهده می کنیم

نوشتار الفبایی در واقع اولین تغییر پارادایمی تاریخ انسان تلقی می شود زیرا این حرکت گام اولیه برای استقرار تمدن های جهان گستر شد. این رسانه یعنی نوشته الفبایی در واقع توانست امکان ذخیره و حفظ دانش را به شکلی پایدار فراهم کند.

چاپ و ظهور دستگاه های چاپ گام دوم در عصر رسانه ها در قرن پانزدهم بود. این فناوری امکان چاپ و نسخه برداری ارزان از کتاب را فراهم کرد مک لوهان در تقسیم بندی تاریخ ارتباطی بشر از این دوره به عنوان کهکشان گوتنبرگ یاد می کند. کهکشانی که در آن گوتنبرگ توانست کتاب های چاپی را به عنوان ابزار و وسیله برای ثبت و نگهداری دانش و اطلاعات بشر استفاده و تثبیت کند. صنعت چاپ باعث یک تحول

شگفت‌انگیز در گسترش فرهنگ و افکار بشری شد.

در قرن بیستم با ورود فناوری رایانه اشکال گوناگون و پیشرفته‌تری از دستگاههای چاپ و حروفچینی و صفحه آرایی و گرافیک وارد بازار شد و به حدی رشد کرد تا به سیستم‌های دیجیتالی امروز رسید.

در گام سوم با اختراع **رسانه‌هایی مثل تلگراف تلفن رادیو و تلویزیون و سینما** عصر جدید رسانه‌ای آغاز شد.

و با ظهور **رایانه و اینترنت** گام چهارم شروع شد. دورانی که به کهکشان دیجیتالی نام گرفت و ما در حال حاضر در آن به سر می‌بریم.

با دقت در دوره‌های تاریخی رسانه‌ای متوجه می‌شویم که رسانه از حالت فردی و محلی خارج و به حالت جمعی و جهانی کنونی رسیده و به زندگی توده‌های مردم وارد شده است به نحوی که همه عرصه‌های زندگی را تحت‌الشعاع قرار داده است. رسانه‌ها امروز فرهنگ را می‌سازند حکومت‌ها را تغییر می‌دهند. اخلاقیات را دگرگون می‌کنند، سبک‌های تجاری را تعیین می‌کنند و رسانه‌ها بر اقتصاد سیاست و اجتماع اخلاق و فرهنگ تأثیر می‌گذارند. پس می‌توان گفت رسانه‌ها همه شئون زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها را تحت نفوذ خود در آورده است. وارد شدن ما در دوره‌ای به نام دهکده جهانی باعث شده که در هر لحظه همه افراد از حال یکدیگر برخوردار باشند و هیچ چیز را نتوان پنهان کرد. در این حالت رسانه از مفهوم اولیه خود یعنی اطلاع‌رسانی فراتر رفته و به مرحله تأثیرگذاری و تحویل و تحول در فرهنگ‌ها و آداب و رسوم رسیده‌اند.

با مرور سیر تاریخی قدمت رسانه‌ها از گذشته تاکنون متوجه این نکته می‌شویم که چطور رسانه‌ها از حالت ابتدایی فردی به حالت جمعی و جهانی تبدیل شده‌اند. همینطور آثار اندک در رسانه‌های اولیه در گذشته تبدیل به آثار جهانی کنونی شده‌اند و همانطور که گفتیم این رشد رسانه‌ها باعث شده که آنها به ابزار قدرتمندی تبدیل شود و نه تنها آن وظیفه ماهوی خودشان که اطلاع‌رسانی بوده است را انجام می‌دهند بلکه به همه

زوایای زندگی انسان وارد شده و ابعاد مختلف زندگی از جمله فرهنگ سیاست و اقتصاد و غیره را تحت تاثیر خود قرار داده است و با این وجود دیگر کسی نمی تواند بگوید من از رسانه ها تاثیر نمی پذیرم و یا از آن برای تاثیر گذاری بر دیگران استفاده نمی کنم رسانه ها جزء لاینفک زندگی انرژي هستند و بر همه اجزای زندگی و افکار ما تاثیر می گذارند.

الف: سیر مراحل تاریخی تکنولوژی های ارتباطی

در این تقسیم بندی تاریخ به چهار دوره تقسیم می شود:

۱- دوران ماقبل مکانیک: این دوره از ۱۵ هزار سال قبل از میلاد مسیح تا ۴۰۰ سال بعد از آن یعنی تا

سال ۱۴۵۰ ادامه پیدا می کند. در این دوره ما شاهد پیکتوگرافی و ایدئوگرافی هستیم. پیکتوگرافی به معنی تصویری که ایده را به نمایش می گذارد. در این حالت تصاویر یا حروف به شکل کاملاً ساده به عنوان وسیله ای برای ثبت ایده ها نقاشی می شدند. ثبت و انتقال تمدن های بزرگ به وسیله اختراع خط و آفریننده تاریخ بشر در این دوره شکل گرفت. اختراع کاغذ و به تبع آن انتقال پیام از راه دور در این دوره به وجود آمده است.

۲- دوران مکانیک: از سال ۱۴۵۰ تا ۱۸۴۰ سال ادامه پیدا کرد. اختراع دستگاه چاپ به عنوان اولین

رسانه تاثیرگذار ارتباطی در این دوران شکل گرفت. دوره ای که دستگاه ها مکانیکی می شود. انتقال پیام ها به صورت مکتوب و تکثیر نامحدود و یکنواخت با سرعت بالاتر و هزینه کمتر در این دوره صورت پذیرفت و گسترش صنعت چاپ باعث توسعه ادارات پست در اروپا شد. پست اولین وسیله ای بود که به عنوان یک واسطه یا مدیوم ارتباط غیرمستقیم را امکان پذیر کرد. در این دوره پست توانست بر فاصله مکانی غلبه کند ولی فاصله زمانی را نتوانست از بین ببرد. مثلاً خبر کشته شدن یک میلیون و

۶۰۰ هزار نفر به خاطر وبا در شمال شرقی ایران بعد از ماه ها به گوش اهالی مرکزی رسید. نکته دیگر در این نوع در این دوره اختراع چرخ به عنوان یک وسیله ارتباطی که توانست بر مشکل فاصله زمانی غلبه کند. در اثر صنعت چاپ به دلیل انتشار اسناد کاغذی و به دلیل ارزان بودن این محصولات به سرعت عمومیت یافت. با چاپ بیشتر ما شاهد افزایش سطح سواد عمومی و مطلع شدن مردم از نظرات نویسندگان و رهبران افکار عمومی هستیم. قابلیت ارسال محصولات به تمام دنیا زمینه بیکپارچگی جهان فراهم می شود. بودیم و این خود باعث به وجود آمدن نشریات خبری به منظور ارتباط با مردم و اطلاع رسانی بود. در نتیجه افزایش باسوادان در سطح جامعه و افزایش تیتراژ روزنامه ها باعث افزایش ورود آگهی به مطبوعات را شاهد هستیم که در نتیجه رشد کمی و کیفی روزنامه ها را در این دوره شاهد هستیم.

۳- دوره الکترومکانیک: که از سال ۱۸۴۰ تا ۱۹۴۰ ادامه پیدا می کند. در این دوره تلگراف به عنوان

یک وسیله ارسال و دریافت سیگنال های الکتریکی به کمک سیم و از فاصله دور اختراع می شود. این وسیله به شکل ضربه روی کلید الکتریکی توسط فرستنده رمزگذاری و دریافت ضربات توسط گیرنده رمزگشایی می شد. تلگراف نقش مهمی در انتقال پیام نوشتاری از راه دو و موجب تحول در شیوه خبرگیری خبرگزاریها شد و راه را برای دسترسی به اینترنت و از طریق دستگاه مودم را باز میکند اختراع تلفن در سال ۱۸۷۶ نیز صورت می گیرد و رادیو در سال ۱۹۲۰ باعث تحول در انتقال پیام شفاهی از طریق امواج بیسیم می شود. رادیو به عنوان اولین رسانه جمعی الکترونیک شناخته شد. این وسیله ۲۰ سال بعد در سال ۱۳۱۹ وارد ایران شد. و اولین گیرنده تلویزیونی در سال ۱۹۳۶ در اروپا اختراع شد و در سال ۱۳۳۷ در ایران وارد شد.

۴- دوره الکترونیک: که از سال ۱۹۴۲ تاکنون ادامه پیدا کرده است در این دوره شاهد اختراع

دستگاه‌های الکترونیکی هستیم. اولین رایانه با کاربرد عمومی در سال ۱۹۴۶ توسط رانیاک اتفاق افتاد. در این دوره شاهد رشد اینترنت و کامپیوتر به شکل نسل چهارم یا وب چهارم تاکنون هستیم

سوال

۱. در تقسیم بندی تاریخ تحول ابزارهای ارتباطی دوره‌های زیر را تعریف کنید؟

- دوره ما قبل مکانیک
- دوره مکانیک
- دوره الکترو مکانیک
- دوره الکترونیکی